

«بسم الله الرحمن الرحيم»

پاسخ نامه تشریحی تاریخ آزمون سراسری داخل کشور ۱۴۰۴ علوم انسانی

تهیه کننده: فاطمه عزیزی رتبه ۲۶۲ کنکور سراسری ۱۴۰۲، دانشجوی رشته

فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه تهران

سوال (۱۰۱) گزینه ۴

ابداع کشاورزی، رویدادی مهم و سرنوشت ساز در زندگی انسان است. برخی باستان شناسان از این پدیده با عنوان «انقلاب کشاورزی» یاد می کنند و اهمیت و تأثیر آن را در تاریخ بشر همچون «انقلاب صنعتی» در قرن ۱۸م می دانند. مهم ترین پیامدهای کشاورزی عبارت اند از :

- ۱- کشاورزان به منظور کاشت، داشت و برداشت محصول، از دوره گردی دست برداشتند و نخستین روستاها را به عنوان سکونتگاه های دائم ایجاد کردند.
- ۲- به دلیل تولید اضافه بر نیاز، عده ای به فعالیت دیگری غیر از تولید خوراک مانند ابزار سازی، سفالگری و پارچه بافی روی آوردند و در تولید این محصولات مهارت و تخصص یافتند. (رد گزینه ۳)

۳- در نتیجه تولید مازاد بر نیاز، داد و ستد میان روستاهای دور و نزدیک به تدریج آغاز شد. رونق داد و ستد، زمینه آشنایی مردم مناطق مختلف را با آداب و رسوم، مهارت‌ها و اندیشه‌های یکدیگر فراهم آورد. (رد گزینه‌های ۱ و ۲)

(تاریخ ۱، درس چهارم، صفحه ۳۴)

سوال ۱۰۲) گزینه ۳

*تشریح گزینه‌ها:

(۱) مردوک: خدای بزرگ بابل

(سطرهایی از منشور کورش، به این مطلب اشاره دارد که او وقتی بابل را بدون خونریزی و غارت فتح کرد، به نیایش و ستایش مردوک، خدای بزرگ بابلیان پرداخت.)

(۲) زئوس: خدای آسمان و آذرخش

(یونانیان به خدایان متعددی اعتقاد داشتند. مهم‌ترین این خدایان، دوازده خدایی بودند که در کوه آلمپ جای داشتند و راس آنان، «زئوس» بود.)

(۳) شی هوانگ تی: شی هوانگ تی، به معنای «امپراتور اول» که مخصوص خدایان و قهرمانان اساطیری چین بود.

۴) اهوره: اقوام آریایی مهاجر به ایران همچون آریایی‌های هند، خدایان متعددی را میپرستیدند و آنها را بغ (خدا/خدایگان)، اهوره (سرور) و آمرتا (بی مرگ) میخواندند.

(تاریخ ۱، ترکیبی، صفحه‌های ۴۷، ۵۳، ۱۲۸، ۱۳۱)

سوال ۱۰۳) گزینه ۳

پنج ستون از سنگ‌نوشته بیستون که در حقیقت گزارشی تاریخی محسوب می‌شود، به شرح وقایع دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ و سرکوب شورش‌های نواحی گوناگون اختصاص دارد.

سنگ‌نوشته شاپور یکم در کعبه زرتشت در نقش رستم که شرح جنگ‌های این پادشاه با رومیان را بازگو می‌کند.

(تاریخ ۱، درس هفتم، صفحه ۶۸)

سوال ۱۰۴) گزینه ۲

تشریح گزینه‌ها:

۱) زنجیره‌ای از شهرها با کارکرد دفاعی در مرزهای جنوب غربی ساخته شد. (مربوط به تشکیل حکومت لخمیان توسط ساسانیان برای جلوگیری از حملات اعراب)

۲) در دوره ساسانیان، سدها و آببندهای متعددی بر رودها به خصوص رودهای دجله، فرات و کارون، بسته و آبراهه‌های (نهرهای) متعددی با هدف آبیاری زمین‌های کشاورزی ایجاد شد. در آن دوره، کشاورزی، به خصوص در زمین‌های حاصلخیز بین‌النهرین (آسورستان / سواد)، خوزستان و سیستان توسعه زیادی پیدا کرد.

۳) در دوره ساسانی، تشکیلات قضایی گسترش یافت و نقش روحانیان زرتشتی (و نه دبیران) در امور قضایی بیشتر از گذشته شد.

۴) در دوران فرمانروایی ساسانیان، تجارت در مسیرهای زمینی و دریایی گسترش چشمگیری پیدا کرد و بازرگانان ایرانی در مناطق وسیعی از جهان آن روزگار، از چین تا شرق آفریقا و مرکز اروپا، مشغول داد و ستد بودند. سکه‌های نقره ساسانی در بیشتر این مناطق، رایج و معتبر بود.

(تاریخ ۱، ترکیبی، صفحه‌های ۹۷، ۱۰۵، ۱۲۰ و ۱۲۶)

سوال ۱۰۵) گزینه ۴

*تشریح عبارات نادرست:

الف) تاریخ طبری، یک تاریخ عمومی است که به روش روایی و در قالب سال‌شماری نوشته شده است. (در روش سال‌شماری، حوادث به ترتیب زمان

وقوع نوشته می‌شوند. مثلاً طبری در ذیل حوادث سال ۶۱ ق، وقایع محرم و عاشورا را گزارش می‌کند.)

ب) تاریخ، از جمله علمی بود که در عصر ایلخانان و تا حدودی دوره تیموریان رواج و پیشرفت چشمگیری داشت و کتابهای تاریخی به جا مانده از دوران مذکور به زبان فارسی، در زمره بهترین تاریخ‌نگاری‌های جهان اسلام تا آن زمان به حساب می‌آیند.

(تاریخ ۱، درس هفتم، صفحه ۶۸)

(تاریخ ۲، ترکیبی، صفحه‌های ۱۷، ۱۸ و ۱۳۲)

سوال (۱۰۶) گزینه ۴

- سال ۱۱ تا ۱۳ ه.ق: خلافت ابوبکر
- سال ۱۳ تا ۲۳ ه.ق: خلافت عمر بن خطاب
- سال ۲۳ تا ۳۵ ه.ق: خلافت عثمان بن عفان
- سال ۳۵ تا ۴۰ ه.ق: خلافت امام علی (ع)
- سال ۴۱ تا ۱۳۲ ه.ق: خلافت بنی امیه

خلفای اموی، بیت‌المال مسلمانان را همچون خزانه می‌دانستند و در توزیع درآمدهای عمومی، بیشتر منافع شخصی، خاندانی، قبیله‌ای و قومی خود را در نظر داشتند. برای مثال، امویان شیوه توزیع مساوی عطایا میان مسلمانان را که

علی(ع) بنا نهاده بود، تغییر دادند و سهم به مراتب کمتری برای مسلمانان
غیرعرب (موالی) در نظر گرفتند.

(تاریخ ۲، ترکیبی، صفحه‌های ۴۴، ۴۵، ۴۷ و ۵۸)

سوال ۱۰۷) گزینه ۳

*تشریح موارد نادرست:

ب:دینوری(تاریخ نگار در سبک ترکیبی)

حسن بیگ روملو(تاریخ نگار، صاحب کتاب احسن التواریخ)

ابوالعباس لوکری(ریاضی‌دان و منجم)

ج:امام فخر رازی(فیلسوف و متکلم)

میرداماد(فیلسوف)

محمدباقر مجلسی(فقیه و محدث)

(تاریخ ۲، ترکیبی، صفحه‌های ۱۷، ۱۱۰، ۱۴۹ و ۱۵۱)

سوال ۱۰۸) گزینه ۱

*عوامل شکل‌گیری و گسترش علم کلام:

۱) حضور پیروان ادیان دیگر از جمله یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان در کنار مسلمانان، موجب شد که پیروان اسلام برای دفاع از باورهای دینی خود در برابر عقاید غیراسلامی، به علوم عقلی و به خصوص علم کلام توجه نشان دهند.

۲) بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل‌گیری فرقه‌ها و مذاهب مختلف اسلامی به گسترش علم کلام کمک کرد.

(تاریخ ۲، درس هفتم، صفحه ۷۱)

سوال ۱۰۹) گزینه ۲

تشریح عبارات:

الف) نظام فئودالی پس از انقراض نظام امپراتوری شارلمانی شکل گرفت.

ب) شارلمانی برای اداره قلمرو خود، نهاد اداری دوران امپراتوری روم موسوم به کومس یا کنت را احیا کرد. کنت‌ها به عنوان نماینده پادشاه، مناطق مختلف امپراتوری فرانک‌ها را اداره نمایند می‌کردند.

ج) شارلمانی مأموران ویژه‌ای را نیز برای نظارت دقیق بر عملکرد کنت‌ها برگزید که مستقیماً به پادشاه گزارش می‌دادند. در دوران هخامنشیان در عصر ایران باستان نیز، مسئولیت بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی در پایتخت و شهرهای (ساتراپی‌ها) برعهده یکی از خویشاوندان

نزدیک شاه یا یکی از درباریان مورد اعتماد و وفادار به او قرار می‌گرفت.
مسئول بازرسی و مأموران تحت فرمانش، به‌عنوان «چشم و گوش شاه»
معروف بودند.

د) شارلمانی برای اداره قلمرو خود، نهاد اداری دوران امپراتوری روم موسوم به
کومس یا گنت را احیا کرد.

(تاریخ ۱، آیین کشورداری، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۲)

(تاریخ ۲، قرون وسطا، صفحه‌های ۱۶۳ و ۱۶۴)

سوال (۱۱۰) گزینه ۳

*عهد فتحعلی شاه:

۱) جنگ‌های ایران و روسیه ۲) حضور خاوری شیرازی (درستی گزینه ۳)

*عهد محمدشاه:

۱) قتل قائم مقام فراهانی

*عهد ناصرالدین شاه:

۱) حضور میرزا محمدجعفرخان خورموجی ۲) حضور محمدحسن خان

اعتمادالسلطنه

*عهد مظفرالدین شاه:

۱) تاسیس مدرسه دوشیزگان در سال ۱۲۸۵ ش ۲) اجرای نوز بلژیکی

(تاریخ ۳، ترکیبی، صفحه های ۳، ۵، ۳۵، ۵۴ و ۶۵)

سوال ۱۱۱) گزینه ۱

۱) به علت جنگ های ناپلئون کالاهای صنعتی اروپایی چندان به ایران وارد نمی شد اما صنایع دستی ایران مانند منسوجات ابریشمی، شال، مخمل، زرباف، ظروف سفالی و لعاب دار، منبت کاری، قلم کاری، خاتم کاری و انواع اسلحه گرم و سرد، با کیفیت خوب تولید می شدند و از لحاظ کیفیت و دوام در وضعیت مطلوبی بودند.

۲) جنگ داخلی آمریکا موجب افزایش تولید و صادرات پنبه از ایران به روسیه شد.

(تاریخ ۳، درس چهارم، صفحه های ۴۹ تا ۵۱)

سوال ۱۱۲) گزینه ۴

*تصحیح گزینه های نادرست:

۱) واگذاری امتیاز نفت شمال به شوروی: قوام السلطنه

۲) کشتار مردم تهران در میدان ژاله (شهدا): جعفر شریف امامی

۳) اصلاح قانون انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی: امیراسدالله علم

(تاریخ ۳، ترکیبی، صفحه‌های ۱۱۸، ۱۲۸، ۱۳۷ و ۱۳۹)

سوال ۱۱۳) گزینۀ ۴

*حزب توده:

به نفع حکومت شوروی در ایران جاسوسی می‌کرد، در سال ۱۳۶۰ش، قصد کودتا داشت که این توطئه کشف و سران آن دستگیر شدند.

*گروه فرقان:

مدت کوتاهی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروهک تروریستی فرقان برخی از شخصیت‌های برجسته انقلابی مانند سپهبد ولی الله قرنی، رئیس ستاد مشترک ارتش، آیت‌الله استاد مطهری عضو سرشناس شورای انقلاب و از یاران نزدیک امام خمینی، دکتر مفتاح، حاج مهدی عراقی و آیت‌الله قاضی طباطبایی را که از مبارزان سرشناس بودند، به شهادت رساند و به جان حجت الاسلام اکبر هاشمی رفسنجانی و آیت‌الله ربانی شیرازی نیز، که از شخصیت‌های مبارز به شمار می‌رفتند، سوءقصد کرد.

*سازمان نقاب:

در تیر ۱۳۵۹، تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی و هوادار شاپور بختیار، موسوم به «سازمان نقاب»، با پشتیبانی سازمان جاسوسی آمریکا (سیا) و حکومت بعثی عراق کودتایی را طراحی کردند. کودتاچیان قصد داشتند با استفاده از امکانات نظامی پایگاه هوایی شهید نوژه همدان، محل سکونت حضرت امام و برخی مراکز مهم در پایتخت را بمباران و نظام جمهوری اسلامی ایران را ساقط کنند. این توطئه اندکی پیش از اجرا کشف و خنثی شد.

*سازمان مجاهدین خلق (منافقین):

پس از دستگیری اعضای گروه فرقان، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ترور را آغاز کردند و عده زیادی از مسئولان و شمار کثیری از مردم عادی را در کوچه و بازار به شهادت رساندند. ردپای این فرقه، در اغلب ترورها، تخریب‌ها و تلاش‌ها برای براندازی نظام اسلامی در سال‌های بعدی نیز دیده می‌شود. آن‌ها با پشتیبانی سازمان‌های اطلاعاتی دشمن، کوشیدند تا برخی اعتراضات مردمی در سال‌های اخیر را به سوی اغتشاش و آشوب سوق دهند.

(تاریخ ۳، انقلاب اسلامی، صفحه‌های ۱۴۵ تا ۱۴۸)

«موفق و سربلند باشید»